І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь... Т. Шевченко

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807, з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200, з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXI. No. 160. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 7-го ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1974 Ч. 160. VOL. LXXXI.

ВАЛЕНТИН МОРОЗ БЛИЗЬКИЙ СМЕРТИ, ПРОДОВЖУЄ ГОЛОДІВКУ СЕРЕД ФІЗИЧНИХ І МОРАЛЬНИХ ТОРТУР. ЗАХІДНІ ПРЕСОВІ АГЕНЦІЇ ІНФОРМУЮТЬ ПРО ЙОГО ДОЛЮ ТА КЛОПОТАННЯ ЙОГО ДРУЖИНИ.

Ню Йорк. У п'ятницю, 6-го вересня рано, як це видання „Свободи" починало друкуватись на пресі, місцеві радіовисильні подали повідомлення, що „Валентин Мороз, добре відомий історик-дисидент, після 67 днів голодового страйку, є близько смерти". Одна із цих радіостанцій, на телефонічний запит „Свободи" ствердила, що подає цю вістку на підставі повідомлення агенції Ассоссіейтед Прес, яке з черги подало її на підставі звернення дружини Валентина Мороза, Раїси, до Міжнародного Пенклюбу, уривки якого надруковані в цьому числі „Свободи" в повідомленні Пресової Служби ЗП УГВР.

Валентин Мороз

ЗВЕРНЕННЯ РАЇ МОРОЗ ДО МІЖНАРОДНОГО ПЕНКЛЮБУ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Дня 27-го серпня ц. р. Рая Мороз, дружина Валентина Мороза, переслала на адресу В. Преетта, президента міжнародної організації поетів і письменників ПЕН-КЛЮБ в Лондоні, звернення, в якому вона закликає літераторів світу заступитися за її голодуючого чоловіка. Вона вже раніше зверталася до ПЕН-Клюбу, але не мала певности, чи її апелі доходять за кордон.

У своєму заклику Рая Мороз м. ін. пише:

Я звертаюся до вас, бо я глибоко стурбована долею мого чоловіка Валентина Мороза. Він засуджений за свою публіцистичну діяльність, — його праці „Репортаж із заповідника імені Берії", „Мойсей і Датан", „Хроніка опору" та „Серед снігів" суд визнав антирадянськими. Звичайно ні одна з тих праць не була в СССР надрукована, але я чула, що за кордоном їх поблікували. Жорстокість присуду — 14 років позбавлення свободи — збільшується тим, що суд визначив надзвичайно довгий строк перебування у тюрмі — 6 років (опісля жде його 3 роки таборів і 5 років заслання)...

Мій муж голодує вже два місяці. Проте за весь той час я не маю жадних вісток про нього. На мої намагання довідатись щонебудь, я чую відповідь: він почуває себе нормально, ніяких порушень закону в нього немає. Так відповідає мені начальник Владимірської тюрми і тюремний лікар. Але як можна вірити, що людина, яка чотири роки перебуває у Владимірській тюрмі, відомій своїм гострим режимом, та яка хворіє на анемію і два місяці відмовляється від їжі, може почувати себе „нормально"?

Я просила, щоб мені дали побачення з мужем, або хоч здалека показали його, щоб я переконалася, що він живий, але мені відмовили. Я просила дозволу привести мужеві лікаря, якому я довіряю, але й це мені відмовили. І одне і друге нібито не дозволяється правилами тюрми. Але ж власне згідно з цими правилами в'язень має право написати листа раз у місяць. Однак ані в липні ані в серпні я не одержала від мужа ні рядка.

Відносно недавно, заступництво пана (Гайнріха) Белля допомогло у майже такому самому становищі Андрієві Амальрику. Тому й моя одинока надія на заступництво письменників світу, і тому також я прошу вас, пане голово, довести до їх відома, в яких умовах знаходиться мій чоловік і підтримати моє прохання вашим високим авторитетом. Заздалегідь дякую вам. Рая Мороз — 27 серпня 1974 р.

Повний текст звернення Раї Мороз буде надрукований на сторінках журналу „Сучасність" за листопад ц. р., разом з поезією Валентина Мороза п. н. „Гостинець", присвяченою його синові в день народження.

Наспіли також з України такі інформації про долю українських політв'язнів та інші події:

Засуджена на 6 років ув'язнення Стефа Шабатура провела кількаденну голодівку, щоб запротестувати проти відмови львівських органів влади приписати її маму на її помешкання. У висліді голодівки доньки, місцеві власті обіцяли не викидати матері з помешкання доньки, але документу приписки їй досі не видали.

Одномісячна голодівка в'язнів Пермських таборів у травні і червні ц. р., у якій брав також участь Іван Світличний, послабила його здоров'я і підвищила ступінь його інвалідности, але незалежно від цього, його посилають на роботу.

Поганий є також стан здоров'я Ірини Калинець, яка останньо перейшла складну операцію.

Всупереч різним вісткам, Вячеслав Чорновіл й далі перебуває в Мордовських таборах.

Большевицька влада загострює також репресії проти будь-яких виявів української самобутности. У Львові весною цього року власті не допустили відсвяткувати роковини Тараса Шевченка. Коли ж проти цього насильства появилися протестні листівки у Львівському університеті, органи КҐБ провели арешти, після чого кількох студентів і викладачів усунули з університету.

ВІСТКИ З ВОЛОДИМИРСЬКОЇ ТЮРМИ ПРО ГОЛОДІВКУ ВАЛЕНТИНА МОРОЗА

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — Сюди дісталися посереднім шляхом перші вістки з Володимирської тюрми про голодівку українського історика і довголітнього політичного в'язня Валентина Мороза. Згідно з цими вістками, В. Мороз розпочав свою голодівку 1-го липня 1974 року, повідомивши про це начальника тюрми. Не зважаючи на це, йому дальше приносили їдження до камери, яке він відмовлявся приймати доки його вимоги не будуть позитивно полагоджені. Після перших кількох днів голодівки він мав бути перенесений в іншу частину тюрми, де був цілковито ізольований і лише спеціяльні вартові мали доступ до нього.

Начальник тюрми відмовився дати дружині Мороза Раїсі будь-які інформації про стан здоор'я її чоловіка, коли вона, спочатком липня, прибула до Володимира.

Будучи виснаженим в часі довголітнього ув'язнення, В. Мороз в часі голодівки перебував цілими годинами непритомним, не одержуючи жадної медичної допомоги. Дуже часто деякі вартові і медики - КҐБ-істи глумливо погрожували Морозові — „Тепер ми тебе викінчимо".

Після кільканадцятиденної голодівки, коли артеріяльний тиск Мороза знизився до 75 на 35, його напівпритомного перенесли до тюремного шпиталю, де він знову був цілковито ізольований від хворих в'язнів і де на доручення начальниці санітарної частини почалося насильне годування. Згідно з одержаною інформацією, справа голодівки В. Мороза у Володимирській тюрмі була так засекречена, що деякі в'язні думали, що його депортували з тюрми.

Після кількаденного насильного годування почерез гумову тубу, В. Мороза не поставили на дієту, а перевели на нормальне харчування, від чого він діставав дуже часті і невидержимі болі жолудка. Коли починав наново голодівку, його починали знову годувати насильно сумішшю невідповідних у таких випадках харчів. Насильне годування, яке до кінця виснажували його фізично, супроводилося постійними глумливими вигуками, погрозами і моральним тиском. Все це В. Мороз зоував мовчанкою, гідно і мужньо, не реагуючи на цю нелюдську поведінку з ним та фізичні і моральні тортури.

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК УНС ВІДВІДАЄ ЗАХІДНІ СТЕЙТИ

Джерзі Сіті. — З Головної Канцелярії Українського Народного Союзу інформують, що головний предсідник Йосип Лисогір, користаючи з нагоди своєї поїздки та участи у Крайову Братерському Конгресі, який відбудеться від 22 до 25-го вересня в Ляс Веґас, відвідає Відділи УНС та їх Окружні Комітети в більших скупченнях українців у середніх та західніх стейтах.

Вже наступної п'ятниці, 13-го вересня, він візьме участь в організаційних нарадах Окружного Комітету Відділів УНС в Чикаґо, які відбудуться в Домі Спортового Т-ва „Леви" при 2353 Вест Чикаґо вулиця о год. 7-ій вечора. В цих нарадах візьмуть участь також головні радні Тарас Шпікула, д-р Мирон Куропась та інж. Анатолій Дорошенко.

Чергового дня, в суботу 14-го вересня, п. Й. Лисогір візьме участь в організаційних нарадах УНС в Міннеаполісі. Наради відбудуться в залі церкви св. Архистр. Михаїла при 505 — 4-та вулиця о год. 6-ій вечора.

Після Братерського Конкресу гол. предс. Й. Лисогір відвідає в п'ятницю, 27-го вересня, Сан Франсіско та візьме участь в союзових нарадах, які відбудуться там в Українській Залі при 110 Бруссел вулиці о год. 8-ій вечора.

Наступної неділі, 29-го вересня, п. Й. Лисогір буде в Лос Анджелесі та візьме участь в організаційних нарадах УНС, які відбудуться там в залі Українського Культурного Осередку при 4315 Мелроз евеню о год. 2-ій по полудні.

Відбувся Вишкільний Чорноморський табір морського пластування

Стилвотер, Н. Й. (Лог) — На прекрасному озері Стилвотер Резервуар успішно закінчився 17 серпня 1974 р. двотижневий Вишкільний табір морського пластування для пластового юнацтва у віці від 15 років вгору. 63 учасники табору (27 хлопців і 36 дівчат) перейшли вишкіл і здавали іспити вмілостей з вітрильництва, веслування, плавання, водного лещетарства, навіґації, пільотажу, водолаження (скуба), погодознавства, астрономії й інших ділянок, потрібних для морського пластування. Група заавансованих плаваків перейшла вишкіл і склала іспит водного рятівництва американського Червоного Хреста (сініор Лайф Сейвінґ) та одержала від Ч. Х. офіційні посвідки і відзнаки. Табір був поставлений на високому спеціялізаційному рівні і тільки ті учасники, які склали принайменше 3 іспити вмілости, одержали посвідку закінчення табору.

Можливості для морського вишколу були незвичайно добрі. Табори юнаків і юначок були розташовані на двох окремих островах, що їх стейтові власті віддали на час табору для виключного вжитку пластунів. Інструктори були спецами у своїх ділянках. Табір мав до диспозиції першорядний морський виряд у формі 5 вітрильників, 7 моторових човнів, 2 веслярські човни, 20 канойок, компрессор і збірники до нуркування, секстант, пелорус й інше навіґаційне устаткування. Табір мав навіть власну метеорологічну станцію при допомозі якої юнаки вчилися передбачати погоду на підставі таборових атмосферичних помірів. В програмі табору відбулися дві три-денні прогулянки човнами, на яких учасники переводили в практику вивчені дисципліни.

Назва табору: „Вихор І" ім. пл. сен. Ярослава Лучканя була присвячена пам'яті цього молодого члена 10 Куреня „Чорноморці", якого пластове псевдо було „Вихор", що згинув трагічно як летун у 1973 р.

Табір організували і перевели старші пластуни і сеньйори „Чорноморці" при співпраці членів куренів „Спартанки" і „Ті, що Греблі Рвуть". На чолі таборової старшини були пл. сен. Зенон Стахів, ЧМ і ст. пл. Ліда Прокоп, Спартанка — як капітани таборів. Таборові булави очолювали ст. пл. Ігор Савчук, ЧМ і ст. пл. Іця Леуш, Гребля — як перші асистенти (бунчужні). Керманичем виховної і вишкільної програми та заступником капітана був ст. пл. Богдан Поритко, ЧМ. Опікунами табору були пл. сен. В. Пилишенко, ЧМ, пл. сен. Л. Гевко, ЧМ, а таборовим лікарем був пл. сен. д-р Яромир Оришкевич.

Прекрасна погода, яка повністю дописала під час табору, дозволила перевести заплановану програму майже у 100%. Учасники роз'їхалися збагачені новим знанням і споминами приємно перебутих днів та нав'язаної дружби з новими приятелями із ЗСА і Канади.

В Москві поранено представника американської фірми

Москва. — У своєму спеціяльному повідомленні з Москви „Ню Йорк Таймс" з 6 вересня інформує, що тут на міжнародній виставці 5 вересня совєтський громадянин поранив ножем американця Джеймса Гефті, продавця філядельфійської фірми Ром енд Гас, яка приймає участь у міжнародній виставці „Полімер 74". Поранення не виявилось небезпечним і Джеймс Гефті находиться в одній з московських лікарень у задовільному стані. Совєтські чинники подали, що замах виконав „умово хворий" 29-літній колгоспник з України, який прибув до Москви, щоб, як він заявив поліції, „вбити американця". Джеймс Гефті поінформував що напасник підійшов до компанійного виставочного стенду і запитав, чи він американець. Одержавши підтверджуючу відповідь, вдарив його ножем у груди.

ЧІЛІЙСЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ ЗАЛИШАТЬСЯ ПРИ ВЛАДІ

Сантіяго. — Генерал Августо Піношет Угарте, голова чілійського військового уряду, заявив під час пресової конференції, що збройні сили залишаться при владі „аж до часу осягнення намічених цілей", а це може потривати 5, 10, а може й 20 років.

КОНФЕРЕНЦІЯ ЕКОНОМІСТІВ РАДИТЬ УРЯДОВІ ЗВІЛЬНИТИ ГРОШІ

Вашинґтон. — Не погоджуючись відносно цілого ряду інших можливих розв'язок теперішніх економічних проблем, конференція чільних економістів у четвер, 5-го вересня, майже одноголосно радила Урядові звільнити гроші, полегшити можливість одержання кредитів та зменшити відсоткові стопи, заявляючи, що в іншому випадку Америці загрожує економічна рецесія. Конференція, в якій брали участь чільні економісти з приватного сектора, а також економісти, які працюють для Уряду, та сам президент Форд, була першою з 12-ох запланованих „підготовчих конференцій", які мають бути завершені „вершинною економічною конференцією", що відбудеться 27-28 вересня ц.р Під час четвергової конференції тільки 3 економісти з майже 30-ох заявилися проти збільшення постачання грошей, а саме професор Джон Кеннет Голбрайт із Гарвадського університету, професор Милтон Фрідман із Університету Чикаґа та Ендрю Бриммер, який до недавна був членом Федеральної Ради Резерв.

Найбільш контроверсійним виявилося питання щодо встановлення примусової урядової контролі над цінами та платнями. Економісти ліберальних поглядів, наприклад, Джон Кеннет Голбрайт, твердили, що новостворена Рада для стабільности платень і цін повинна одержати повновласті привернути таку примусову урядову контролю, а інші економісти, наприклад Милтон Фрідман, заявляли, що примусова контроля тільки погіршує економічну ситуацію та вказували на президентуру Ричарда Ніксона, під час якої Рада для коштів прожитку „заморозила" ціни та платні, але інфляція погіршилася.

На цій конференції економісти не погоджувалися також відносно можливости та потреби збалянсування державного бюджету. Як відомо, президент Форд заповів, що його уряд старатиметься збалянсувати бюджет на фіскальний рік 1976. Натомість більшість присутніх економістів радили федеральному урядові, а також стейтовим і міським урядам, зменшити видатки.

Хоча конференція економістів перестерігала президента Форда про можливість рецесії, то економісти заперечували, що існує загроза економічної депресії. Вони передбачали, що протягом наступного півтора року збільшиться відсоток безробітних, дуже сповільниться економічний ріст і продовжуватиме зростати інфляція, але дещо повільнішим темпом ніж цього року. Між іншим, подібно висловився Елен Ґрінспен, новопризначений голова Ради Економічних Дорадників при Білому Домі, який також додав, що хоча далі існуватимуть проблеми в економіці ЗСА, то вигляди не є аж такі песимістичні, як їх представляють деякі економісти.

Президент Форд, який був присутній на початку та кінці цієї конференції економістів, заявив, що дуже задоволений з неї та сказав, що його Уряд старається знайти такі способи розв'язання теперішніх економічних проблем, головно інфляції, які є найбільше практичні, можливі та принесуть найшвидші результати.

Президент Форд змінить склад кабінету

Вашинґтон. — Достовірні джерела інформують, що президент Джералд Форд незабаром замінить деяких членів кабінету, хоча, коли перебирав президентуру, то просив всіх членів кабінету президента Ніксона залишитися на їхніх постах. Думають, що Президент найменує на кабінетні пости Доналда Румсфельда, теперішнього американського амбасадора до Організації Північно-Атлантійського Договору (НАТО), та колишнього губернатора Пенсильвенії Вілляма Скрентона. Румсфельд і Скрентон тепер є членами комітету, який має за завдання наглядати над переходом влади та дораджувати Президентові, особливо щодо призначення нових дорадників і персоналу Білого Дому.

Українці Детройту пікетуватимуть балет Мойсеєва

Детройт. — Місцевий Відділ Українського Конґресового Комітету інформує, що на відбутій в дні 24-го серпня ц.р. нараді суспільно-громадських і молодечих організацій, в якій взяли участь представники Пласту, СУМА, ТУСМ-у „Черника", АБН та обидвох Відділів ООЧСУ, як також репрезентантів Відділів УККА, рішено перевести пікетування балету Мойсеєва, який виступатиме в Детройті в днях 10 і 11-го вересня ц.р. Ціла акція має проходити під гаслом: „Покажіть свою культуру — звільніть Мороза"!

На нараді створено окремий Комітет, що його очолив відомий суспільно-громадський діяч д-р Антін Шутка. До Комітету входять ще: інж. Богдан Петріна, Мирослав Хрін, інж. Євген Турянський, інж. Богдан Федорак, д-р Віктор Боровський, д-р Юрій Тарнавський та Борис Потапенко. Комітет в окремому зверненні до українців Детройту стверджує, що не виступати проти російських культурних ансамблів означало б замикати очі на факт злочинства КҐБ у відношенні до мистців, поетів, письменників та вчених, що домагаються вільної творчости. Комітет закликає усіх українців Детройту й околиці прийти з транспарентами до Масонік Темпл (місце виступу Мойсеєва) у вівторок і середу 10 і 11-го вересня від год. 7-ї вечора, щоб звернути увагу американцям на жахливу долю культурних діячів в Україні і СССР, що їх незаконно московський режим засуджує на довготермінові реченці в'язниці.

У Польщі є 180,000 українців — подає польська статистика

Варшава. — Тижневик „Наше Слово", який появляється у Варшаві інформує, що з нагоди святкування 30-річчя Польської Народної Республіки державне наукове видавництво у Варшаві випустило монографію „Польска природа, людина, господарка". Для українського читача зокрема цікавий розділ, в якому згадується про національностеві меншості в Польщі. Згідно з даними монографії, в Польщі національностеві меншості становлять всього 1,5 відсотка всього населення. В 1960 р. в Польщі жили 450.000 осіб непольської національности, серед них українців — 180.000, білорусів — 170.000. В монографії згадується також, що Православна Церква в Польщі налічує 195 парафій.

В Ню Йорку відбудеться нарада Відділів УККА і представників організацій

Ню Йорк. — Комітет Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Великого Ню Йорку і Канцелярія Українського Конгресового Комітету Америки інформують, що в понеділок, 9-го вересня ц. р. о год. 6:30 вечора в приміщенні Українського Народного Дому в Ню Йорку відбудуться спільні наради представників організацій і репрезентантів Відділів УККА східнього побережжя, які межують із Ню Йорком.

Темою наради буде велика всенаціональна маніфестація, що її заплановано влаштувати в дні 29-го вересня в Ню Йорку в обороні жорстоко переслідуваних Москвою українських культурних діячів. „Нашою масовою участю в маніфестації — пишеться в повідомленні-заклику Екзекутиви УККА, яку вислано Відділам і яку підписав Екзекутивний Директор мґр Іван Базарко — ми повинні доказати, що доля наших братів і сестер на Рідних Землях не є нам байдужа, що їхні терпіння є нашими терпіннями і що ми одинокі у вільному світі можемо і мусимо стати в їх обороні тоді, коли український народ в Україні примушений мовчати".

Організатори наради вже намітили плян маніфестації про що будуть інформувати на зустрічі голова КОУАО адв. Р. Гуглевич і другі покликані для цього референти.

„ПИТАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕТИКИ" В РУМУНІЇ

Варшавський місячник „Наша Культура" інформує, що в Румунії заходом Будапештського університету появилася праця Магдалини Ласло-Куцюк п. з. „Питання української поетики". Праця Ласло-Куцюк є спробою на українському ґрунті висвітлити літературні явища за принципами структурної поетики.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n. Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

В новому сезоні

Із Святом Праці в понеділок цього тижня закінчився формально вакаційний сезон із вакаційними відпустками для працюючих, вільним від науки часом та вакаційними таборами для молоді і „огірковим сезоном" в громадській роботі. Ще кілька днів і знову заповняться школи учнями, підприємства працівниками, а на вулицях міст знову збільшиться кількість автомобілів, як і збільшиться кількість подорожніх в автобусах, підземках, залізницях та інших засобах масового транспорту. Коротко, закінчилися вакації і країна та нарід вертаються до звичайних занять.

Поступово до нормального повернеться і громадське життя, з його багатьма імпрезами, збірковими кампаніями тощо. Для нашої української громади цьогорічний осінній сезон матиме окреме значення, бо в ньому треба завершити ще ряд започаткованих уже раніше акцій, як і почати нові, що їх вимагають від нас час та нові потреби і зобов'язання.

До цих акцій, що їх треба продовжувати та які не тільки не припинялися, але й поважно скріпилися навіть під час вакаційного сезону, належить оборона нехтованих окупаційним комуно - російським режимом людських прав в Україні, яку із подивугідним завзяттям та жертвенністю і не без поважного успіху повела в останніх місяцях і тижнях наша студентська молодь в ЗСА і Канаді та деяких інших країнах. Ця оборона людських прав повинна і в теперішньому осінньому сезоні бути головним завданням і турботою нашої громади. Недалекі Листопадові роковини та інші національні, як і церковні свята будуть більш величні, як в їхні програми буде включена велика наша місія оборони основних прав нашого народу.

Продовжуватимуться в цьому осінньому сезоні вже такі самозрозумілі акції, як організаційно - членська кампанія Українського Народного Союзу, збірка Національного фонду УККА тощо, а з новіших, хоча вже також в деякій мірі започаткованих акцій належатиме зокрема підготова до нашої участи у відзначуванні 200-річчя Американської Незалежности, від якого нас не віддаляє вже навіть повних два роки.

Започатковуючи цьогорічний осінній сезон, нам потрібна одна головна резолюція: більше активности, більше співпраці, більше жертвенности, бо тільки це може принести і більші успіхи.

Здобуток совєтського бльоку

Так звана Німецька Демократична Республіка зареєструвала 4 вересня чимале для себе досягнення: формальне визнання її комуністичного режиму і сепаратного державного статусу З'єднаними Стейтами Америки. Хоч від часу її утворення 25 років тому її визнали і втримують з нею дипломатичні зв'язки 101 держави, то визнання з боку ЗСА завершило процес дипломатичних зусиль східньонімецького комуністичного уряду добитися ще американського визнання.

Визнання Східньої Німеччини Америкою та встановлення з нею дипломатичних стосунків — це вивершення політики звороту „від конфронтацій до переговорів", що розпочалася за президента Ніксона і тепер продовжується його наслідником президентом Фордом. В уклад міжнародних відносин це визнання нічого нового не вносить і не мінає політичної карти Европи, але його моральне значення в актуальній ситуації фактично чимале. Ним ЗСА ще в одній формі визнали той політичний стан кво в Европі, що заіснував там безпосередньо після Другої світової війни, тобто визнали поділ Европи і пересунення фактичних кордонів совєтсько - російської імперії над Одру. Конкретно, йдеться тут про остаточну „стабілізацію" лінії поділу Европи, що простягається здовж західного кордону Східньої Німеччини, Чехо - Словаччини і практично аж по Трієст над Адріятиком.

Визнання Східньої Німеччини, з одного боку, утривалює поділ Німеччини і німецького народу, а з другого — мостить шлях успішному завершенню т. зв. Европейської конференції для справ безпеки і співробітництва, остання фаза якої припадає на кінець ще цього року. На цій конференції остаточно будуть леґалізовані всі загарбання СССР в Европі коштом погодження Москви на „мирне співіснування" і „економічне та культурне співробітництво".

В такому загальному контексті підписання у Вашинґтоні американсько - східньонімецького договору про визнання Східньої Німеччини і про обмін дипломатичними представниками є очевидним здобутком не тільки Східньонімецького комуністичного режиму, а й цілого совєтського бльоку.

М. Сосновський

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО СССР У СОВЄТСЬКІЙ ОЦІНЦІ

Шеф Центрального Розвідчого Аґенства ЗСА Вільям Е. Кольбі подав деякі дані про стан совєтської воєнної сили і готовости, торгівлі і економіки в загальному. На основі цих даних у журналі „Ю. С. Нюз енд Ворлд Репорт" з 9 вересня опубліковано сконденсований огляд, стверджуючи, що „не все розвивається задовільно в Росії". Коли йдеться про сільське господарство, то згідно з словами В. Кольбі, „з усіх секторів економіки З'єднаних Стейтів і СССР, сільське господарство виявляє найбільші контрасти, коли йдеться про організацію та ефективність. Наприклад, росіяни затруднюють 31 процентів своєї робочої сили у сільському господарстві порівняно до 4 процентів у З'єднаних Стейтах. Совєтська продуктивність на робітника сягає всього тільки 11 процентів порівняно до досягнень в З'єднаних Стейтах". В статті відзначується, що „Кольбі бачить малі вигляди на злам, який уможливив би комуністичній Росії переборати її економічні недоліки. Проблеми є складовою частиною її системи"

Стільки, коли йдеться про зовнішню оцінку дійсности в СССР на відтинку економіки, а зокрема на відтинку сільського господарства. Цю оцінку ми хочемо доповнити і уточнити оцінкою совєтських чинників. На увазі маємо статтю В. С. Петренка „Піднесення колгоспного виробництва Української РСР в умовах розвинутого соціялістичного суспільства 1959-1973 рр." („Український історичний журнал", ч. 5, 1974). Хоч ця стаття стосується тільки Українсько: ССР, вона може послужити прикладом для з'ясування цілости проблеми

Економіка і політика

„Щоб цілком усвідомити собі суть проблеми, треба мати на увазі мотиви, якими керувалася КПСС на переломі 20-х і 30-х років, рішившись на суцільну колективізацію сільського господарства. Цей крок не був ані непродуманий, ні випадковий, а випливав з вчення марксизму - ленінізму. В. С. Петренко на це звертає увагу на початку своєї статті, пишучи, що „сучасні колгоспи — це реальне втілення ленінської мрії про велике соціялістичне землеробство". У дальших своїх міркуваннях він робить такі висновки:

„Колгоспний лад з точки зору політичної зміцнив радянську державу і її основу — союз робітничого клясу й селянства; з точки зору економічної — поставив на службу соціялізмові й комунізмові переваги великого виробництва; з точки зору соціяльної — звільнив селянство від експлуатації і злиденности, встановив на селі нові суспільні відносини".

Але колгоспи 30-х років, з допомогою яких ліквідовано одноосібні сільські господарства були тільки першим ступенем на шляху до суцільної пролетаризації селянства, до повного „зрівняння села з містом", як про це офіційно в СССР говориться. На сучасному етапі в СССР відбувається ліквідація колгоспів початкового етапу, а на їх місце приходить концентрація колгоспного виробництва", яка йде крок в крок з вузькою спеціялізацією. Початок „укрупнювання колгоспів" припадає на другу половину 50-х років, коли заговорено в СССР про т. зв. аґроміста. Хоч саму ідею небавом совєтські пропаґандисти перестали голосно популяризувати, її ще за Хрущова, а тепер за Брежнєва систематично реалізується. У згаданій статті про це є подані такі конкретні дані:

„Якщо на 1 січня 1959 р. на Україні було 13 344 колгоспи, які об'єднували 5,569,9 тис. дворів і 17 637,9 тис. селян (з них 8513,9 тис. чол. працездатних), то на 1 січня 1973 р. кількість колгоспів зменшилася до 3811 (або на 34%), колгоспників — до 14 357,5 тис. чол. (на 18,2%), з них працездатних — до 6164,9 тис. чол. (на 27,6%). Це сталося внаслідок концентрації колгоспного виробництва, перетворення ряду колгоспів на радгоспи. (кількість радгоспів на Україні зросла з 816 в 1958 р. до 1616 в 1973 р.), а також в результаті підвищення рівня механізації колгоспного виробництва і вивільнення частини колгоспників для роботи в промисловості. Перетворившись на високо оснащені технікою сільсько - господарські підприємства, колгоспи разом з радгоспами стали основними постачальниками державі сільськогосподарських продуктів, включаючи молоко, м'ясо, яйця (особисті господарства колгоспників вже у 1958 р. були звільнені від поставок державі цих продуктів)".

Приймаючи до уваги ці дані, ми можемо зорієнтуватися, яким темпом проходить процес перетворювання совєтського сільського господарства у господарство, побудоване на системі спеціялізованих господарств - фабрик, продуцентів окреслених сільськогосподарських продуктів. Таке господарство має незвичайно велике значення для такого типу централізованої і уніфікованої держави, якою є власне Совєтський Союз.

Теорія і практика

Не зважаючи, однак, на всі зусилля режиму і навіть на велетенські відносно інвестиції, сільське господарство розбудоване виключно по лінії специфічних політично - ідеологічних цілей себе не виправдує. Щоб вирівнювати недоліки, в СССР застосовано тактику постійного нагляду і примусу, що виявляється у формі совєтської пропаґанди, яка нібито має стимулювати продуктивність колгоспного чи радгоспного робітника. Цю пропаґанду, яка не припиняється круглий рік і є достосована до пір року, почали в останніх роках доповняти грошові нагороди, відзначування, „червоні трудові прапори" тощо, як додаткові стимулятори ефективности.

Висліди все таки мізерні. В. С. Петренко пише, що хоч ЦК КПСС виробив „правильний курс на ліквідацію відставання сільського господарства", то все „за контрольними цифрами, валова продукція сільського господарства країни протягом 1959--1965 рр. зросла тільки на 10%, а не на 70%, як плянувалося". Очевидно, з точки зору московського центру не був суцільний провал, хоч ніде тоді про це публічно не говорилося і тому не були відомі причини радикальних нових змін, що були винесені на березневому пленумі ЦК КПСС в 1965 р.

Від 1965 року почався „крутий зворот" у сільськогосподарській політиці в СССР. На березневому пленумі ЦК КПСС вирішено збільшити значно інвестиції у сільське господарство, зміцнити його технічну базу, перевести меліоративні роботи. Разом з цим переглянено „принцип розподілу доходів у колгоспах" і вперше заґарантовано оплату колгоспникам за працю.

В. С. Петренко відзначує, що „основною причиною, що гальмувала розвиток сільського господарства в 1959-1964 рр., була недосконала система заготівель, яка вносила невпевненість в діяльність колгоспу. А ціни на сільськогосподарські продукти були знижені настільки, що часом колгоспові вони обходилися дорожче, ніж продавалися. Це, природно, не стимулювало колгоспників до розвитку сільськогосподарського виробництва". Щоб збільшити продуктивність на селі, совєтський уряд був врешті примушений, з одного боку, знизити „плян продажу зерна державі", а з другого, почати платити вищу ціну за сільськогосподарські продукти.

В оцінці совєтського автора, цей новий плян уряду нібито виявився ефективнішим порівняно з попереднім пляном і у висліді збільшилося, як твердить він, — кількісне і якісне виробництво сільськогосподарських продуктів. Для цього твердження, однак, немає ніяких покищо доказів у формі статистичних даних, а знаючи совєтську методу насвітлювання окремих фактів відповідно до вимоги хвилини, треба бути обережним з будь-якими висновками. Нагадаємо тут тільки, що колись в половині 60-х років, коли ще в силі був попередній плян, совєтські автори одноголосно доказували його успішне здійснювання. Сьогодні ці ж автори дають нам цілком інакшу картину.

Враховуючи завжди сильну і живу тенденцію у вершителя долі СССР совєтської компартії достосовувати все економічне життя країни до вимог марксистсько-ленінської доктрини, важко припустити, щоб навіть з введенням цих деяких змін СССР міг успішно розв'язати тривалу кризу на відтинку сільського господарства. Проблема в тому, як це правильно відзначив В. Кольбі, що всі ці недоліки і недомагання є невід'ємною частиною самої системи. Щоб їх ліквідувати, треба ліквідувати саму систему, а на це компартія собі дозволити не може. Практичний висновок з цього такий, що без уваги на всі запевнювання про „ріст колгоспного виробництва", сільське господарство в СССР не має виглядів вийти з кризи, поки існуватиме СССР.

Зенон Городиський

ЩОБИ БУЛО ЩЕ ЯСНІШЕ!

II

Властиво криза в ДЦ УНР почалась ще на Шостій сесії УНРади в 1967 р., дарма, що ця Сесія давала великі надії на підтримку ДЦ УНР серед найширших кіл громадянства та пожвавлення діяльности нашого спільного екзильного центру. Поширення прероґатив президента УНР — на ультимативну вимогу тодішнього кандидата на президента — прийняттям певної постанови спричинило послаблення позицій Президії УНРади і УНРади взагалі. Виконний Орган позбавлений творчої ініціятиви у його конституційних прероґативах, а покликаний на УП Сесії в Лондоні до життя Державний Трибунал, який — за інтенцією внескодавця ОУН — мав би був бути найвищим і незалежним суддейським органом і єдиним інтерпретатором Тимчасового Закону, — зведено до сміхотворної інституції, бо його рішення за ухвалою УП Сесії підлягають ревізії... Президії УНРади, зглядно Пленуму УНРади. Вже тільки цими порушеннями загально прийнятих конституційних засад захитано те, що в американській і не американській демократичній системі називається засадою контролі і рівноваги між трьома формами влади: виконною, законодавчою і суддейською. Хоч як структура ДЦ УНР є недосконалою, бож створена в умовах еміґрації, проте вона, як і цілий ДЦ УНР із УНРадою як екзильним парляментом, мусіла б бути для краю і для української діяспори не тільки символом, але виразником найвищих народовладних засад.

Якщо робимо ці закиди, навіть поважного характеру, під адресою президента УНР, то не з метою применшувати його велику турботу за долю ДЦ УНР. Робимо ці закиди тому, що прийняті постанови про збільшення прероґатив Президента УНР, кинули на його плечі непосильний тягар, вони захитали рівновагу в системі відповідальности, контролі й ініціятиви поодиноких складових частин ДЦ УНР, що у висліді довело до втрати Президентом ділових співпрацівників і дорадників, до конституційного паралічу Президії УНРади та бездіяльности виконного Органу УНРади. Історія появи двох документів, підписаних Президентом УНРади і Головою політичної організації, яка в 1948 р. визнала ДЦ УНР і підписала Тимчасовий Закон та вступила до УНРади, є тільки черговим доказом непередуманих потягнень та виявом паралічу Президії УНРади, найбільш компетентного чинника в справі переведення консолідації по думці і в згоді із Тимчасовим Законом. Якою важливою і політично доцільною не була би потреба повороту ОУНР (ЗЧ ОУН) до УНРади, то це ніяк не може статися за рахунок підважения чи нарушення Тимчасового Закону та засад договорення із 1948 року.

Ясно, що найближча Восьма Сесія УНРади буде відповідним форумом для вияснення цих поважних справ конституційного порядку.

Відповідальні чинники ОУН вказували на загрозу упадку престижу і працездатности ДЦ УНР, якщо не усунеться всіх цих перешкод та порушень Тимчасового Закону і засад договорености із 1948 року. На жаль, Президент УНР, запрошений на ВЗУН у 1970 р. у Лондоні, у своєму привіті (текст якого записаний на магнетній стрічці) з'ясував присутнім свою концепцію, яка зводилась до запрошення ОУН до участи в чистці „нелояльних елементів" за ціну постів і впливів у ДЦ УНР. Ясно, що і ВЗУН і ПУН, покликаний цим найвищим форумом, поставилися холодно до цих „привабливих пропозицій". Із цього часу почалися гострі непорозуміння між фракцією ОУН і Президентом УНР, які, як відомо, довели до резиґнації голови УНРади. Позиції ОУН були вияснені у виступах Голови ПУН та відповідальних діячів ОУН, на сторінках преси. На УП-й Сесії УНРади в Лондоні делеґація ОУН, виконуючи настанови ВЗУН і директиви ПУН, вичерпала всі можливі засоби, щоби довести до консолідації та не допустити до розбиття чи усунення політичних груп, з яких деякі були співосновниками діла реорганізації ДЦ УНР і створення УНРади. Голова фракції ОУН і члени фракції ОУН прийняли активну участь у всіх комісіях Сьомої Сесії УНРади. В цих комісіях делеґати ОУН старалися всіма приємлимими парляментарними засобами переконати більшість, що їх політична лінія важко відіб'ється на дальшій долі ДЦ УНР, що запропоновані зміни Тимчасового Закону захитають рівновагу структури ДЦ УНР, і що врешті лінія, стосована більшістю, поглибить кризу в ДЦ УНР. „Аритметична більшість", якою всевладно командували найвищі достойники ДЦ УНР, дала їм повну підтримку у переведенні чистки „нелояльних елементів", переведення конституційних змін (які звели президію УНРади і ВО УНРади до повної бездіяльности і без „без-голосности"), а усуненням трьох груп із УНРади зведено опозицію до „голосу вопіющого во пустині". Правда, Сесія УНРади прийняла запропоновані ОУН два закони: закон про Вісник Законів та закон про покликання до життя Державного Трибуналу, який, одначе, цілковито „скастровано", обезвладнено, піддавши рішення Державного Трибуналу під ревізію президії УНРади, точніше Пленуму УНРади. Голова фракції ОУН і члени фракції ОУН звертали увагу відповідальним чинникам ДЦ УНР, що опозиційні групи є в меншості та зовсім не загрожують більшості при вирішуванні справ ДЦ УНР, і що фізичне усунення опозиційних груп приведе до повної стаґнації і паралічу праці ДЦ УНР, а загал громадянства не підтримає нової політики ДЦ УНР — політики деконсолідації та зведення його до „ідеологічного центру" „ідейно - споріднених", як це говорив на сесії голова УНРади Спиридон Довгаль. Так, отже, у висліді Сьомої Сесії УНРади всі пропозиції, поради і проєкти зовсім зігноровано, відкинуто або вихолощено під власний смак і лад:

1. Відкинуто проєкт виборчої ординації, за яким у виборах до громадського сектора мали б брати участь

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

ЗЕМЛЯКИ ПРИ СЛОВІ

— Чи ці бідні студенти ще голодують на 42-ій вулиці? — спитала стурбованим голосом дорога землячка, пані Татушиха, свого рідного головіка, пана Татуха, який зосереджено студіював першу сторінку щоденника „Свобода".

— Ні, вже перестали, — відповів пан Татух, знявши з носа окуляри. — Але ще продовжує голодові страйки наша молодь в Канаді. Так стоїть написано в газеті.

— Ой, Господи! — зідхнула дорога землячка, — як то людські діти мучаться через отих гаспидів окаянних! Якби не так далеко, то сама занесла б їм росолику свіженького, на кур'ятині, щоб хоч закропилися, сироти, чим-будь та й не попадали з голоду!

— Не можна! — рішуче заперечив пан Татух. — Раз голодівка, так голодівка, не вільно тобі рисочки до рота взяти! Так стоїть написано в статуті того їхнього Комітету, що файтується за Мороза.

— Ну, а як котре не витримає та й зомліє, не доведи, Господи?

— Тоді приходить лікар, скажемо, на той приклад, пан доктор Осінчук, збадає зомлілого і каже забрати до госпіталя, а на його місце приходить резервіст, — чи то хлопець, чи дівчина.

Дорога землячка змахнула сльозину з ока...

— Вчора бачила'м на Другій евеню пана директора Гірняка, що колись грали в тіятрі, на 6-ій вулиці. Так помаленьку собі йшли, ще й палицею підпиралися. „Місис, — кажуть, — якби'м був трохи молодший, то сам пішов би голодувати і протестувати. Але'м уже старий і нездужаю. Вісімдесятка, місис, на карку!"

— Велл, — відказав пан Татух, — те, що він, містер Гірняк, помаленьку шпацірує, то й не диво. Другу евеню розворали, розкопали, і дуже легко спотикнутися старшому головікові. А він, директор, ще добре тримається, як на свої літа, і не одну файну штуку міг би ще показати, як би так українці в Ню Йорку мали свій театр! Хоч би навіть такий, як був колись на 6-ій вулиці, під святим Юром.

— Ой! — сплеснула руками дорога землячка, — а чи пригадуєш собі, як то вони грали за того фармера - Куксу, що пошився в дурні в Америці?.. Та як дрібушки танцювали з Нечипором, — ще й ручкою собі приплескували?.. А як пішли навприсюдки, то не гірше містера Авраменка!

— Велл, — сказав пан Татух, — ось, скоро, буде в нього нагода ще раз ударити в закаблуки — на З'їзді тернопільських „кавунів" на Союзівці!

ІКЕР

Роман Ільницький

ЯК СТВОРИТИ УКРАЇНСЬКІ БІБЛІОТЕКИ В ЗСА І В КАНАДІ?

(Доповідь на з'їзді українських бібліотекарів, видавців і книгарів у Джерзі Сіті, 6 і 7 липня 1974 р.)

1

У цій доповіді говоритиму про українські бібліотеки, як інтеґральну частину американських і канадських бібліотек. Роблю це тому, що, на мою думку, творити чисто українські бібліотеки, окремо від американських і канадських, українській спільноті в цих двох країнах і не під силу і непотрібно. Справа в тому, що в нас нема достатніх матеріяльних засобів для того, щоб власні бібліотеки зорганізувати і втримати, а крім того нема в нас також достатньої кількости вишколеного персоналу. На такий мій підхід впливає й те, що, як громадяни ЗСА і Канади, наша спільнота має право вимагати, щоб загальні бібліотеки виділяли фонди на українські книжки в такій самій мірі, як і на англійські, французькі, німецькі тощо. Зрозуміння для такого підходу в нас ще не поширилося достатньо, а то головно тому, що наша ментальність все ще переважно імігрантська. Ми ще не навчилися користати із послуг держави, в якій живемо, а часто й не уважаємо її своєю державою, розглядаючи себе радше гістьми ЗСА і Канади з усіма наслідками, які з цього постають.

Наші потреби в цих двох країнах в ділянці духового життя в загальному, а в тому і в ділянці бібліотек та архівів, ще дуже недостатньо заспокоєні, але вина в цьому не так державних і самоврядних чинників, як більше нас самих. Причина в тому, що наша спільнота дотепер ще не виробила власної політики на бібліотечному відтинку і не вживала достатніх заходів, щоб її притримуватися. Правда, поодинокі бібліотекарі зробили дуже багато. Сам факт, що в нас постала досить поширена нова, досі мало популярна, професія бібліотекарів та що вони з посвятою роблять все можливе, щоб збільшити українські книжкові фонди в американських і канадських бібліотеках і архівах, допровадив до того, що нині українська книга вже не рідкість у бібліотеках ЗСА і Канади, а тимчасові обчислення вказують що їх число досягає 300 тисяч назв.

Тепер же прийшов час, щоб від самочинних зусиль поодиноких осіб перейти до збірного та продуманого пляну і до його систематичного здійснення.

Менші і більші колекції україніки в багатьох бібліотеках розкинених по широкім американсько - канадськім континенті вже не можуть задовольнити. Чим раз більше відчувається потреба концентрувати наші зусилля на одній, або кількох бібліотеках, щоб таким способом створити одну сильну українську центральну наукову бібліотеку в ЗСА, а другу — в Канаді. Приємно тут підкреслити, що можливості для здійснення такого пляну в нас є і то цілком реальні та без більшого вкладу грошей з кишені українського громадянства.

Але заки перейду до обговорення цього пляну, хочу бодай кількома словами згадати про те загальне тло, на якім розгортається українське культурне, громадське й політичне життя на північному континенті Америки. Безперечно, найбільше характеристичною рисою того тла є тривожне темпо, з яким наша суспільність переходить з української на англійську мову в особистому (а тим самим і в родинному) житті. При тому варто відзначити два інші фактори, які супроводять цей важливий для нас історичний процес. Маю тут на думці, поперше, той заспокоючий факт, що не зважаючи на зміну мови, українці чуються далі приналежними до своєї спільноти, а подруге, той від'ємний факт, що ця мовна революція не викликає з нашого боку, тобто з боку нашої верхівки, ніякої реакції. Вона поводиться так, немов би нічого не сталося, неначе б усе є так, як було. А тим часом за статистичними даними, проголошеними канадським урядом за 1970 р., на майже 600 тисяч українців у тій країні 71,1% говорять вдома по-англійськи і тільки 22,8% по-українськи. А це означає, що 450,000 українців не читають українських книжок і газет, а читають їх лише 135,000. Іншими словами, ми маємо під нашими впливами всього одну п'яту нашого населення в Канаді, а для чотирьох п'ятих не має ані літератури, ані преси з ділянки україніки.

З нагоди такого з'їзду як наш варто відзначити, що такий стан довго втриматися не сміє. Якщо в нас не вистачить ініціятиви і передбачливости — то протягом кільканадцяти років історія нашої спільноти може закінчитися катастрофою. Те, що є зараз на потребу, — це негайно приступити до організації в Канаді бодай однієї української газети англійською мовою і до масових перекладів української літератури на англійську мову, включаючи насамперед усіх українських клясиків і популярних письменників. (Підкреслюємо, що російська література від її початків до нинішнього дня є майже повністю перекладена на англійську мову). Тільки таким чином нам вдасться зберегти 450 тисяч англомовних українців в Канаді при українській культурі.

Нема причини уважати, що в ЗСА справи маються краще. Правда, в цій країні нема офіційних даних щодо кількости людей, які вживають не англійску мову, але за принципом аналогії і за обчисленнями, здійсненими деякими українськими науковими установами, число українців у ЗСА, які розмовляють по-українському, не переходить 25%. Отже й тут усе залежить від швидкої і розумної дії. На марґінесі цієї теми варто з радістю відзначити той факт, що у видавництві „Свобода" заплановано видавати 16-сторінковий український тижневик англійською мовою, вже почінаючи з січня наступного року. На мою думку, на довшу мету втримаються при житті ті українські видавництва, які зрозуміють дух часу і поспішать із реалізацією англомовних видань для українського англомовного населення. Це ж ніяк не значить, що я пропаґую перехід з української на англійську мову. Ніщо не може бути дальше від моїх інтенцій. Я тільки стверджую факт, що у зв'язку із мовною революцією серед нашого суспільства треба в ім'я його збереження приступити до видавання української англомовної літератури. При тому треба обов'язково продовжувати видавництва українською мовою, а разом з тим робити всі можливі заходи, щоб дедалі більше число українців знало українську мову.

(Продовження буде)

Закінчились Високошкільні курси українознавства в УВУ

Мюнхен. — 2 серпня закінчилися тритижневі Високошкільні літні курси українознавства, у яких взяли участь 24 студентів та учнів вищих гімназійних кляс із Франції (7), Англії (5), Канади (4), Німеччини (4), Бельгії (3) та ЗСА (1).

В цьому році — на відміну від минулих років, були два високошкільні курси українознавства: зимовий (двотижневий) та літній. Зимовий був призначений головним чином для молоді із Німеччини, зайнятої в літі при організації молодечих таборів. На зимовому курсі було 22 дівчат та юнаків.

Таким чином, в загальному курси згромадили молодь у числі 46 із 7 країн нашої діяспори. При нагоді варто відзначити, що в цьому році є записаних на семестральні виклади 3 студентів з Австралії, що вказує на постійний зріст зацікавлення активністю УВУ.

В зимі разом викладало 12 професорів, при чому після вичерпання зайнять на курсі самі студенти забажали продовження курсу у формі семінара (двогодинні вечірні семінарі-виклади що два тижні). Влітку було разом професорів 18. Пересічно було денно по 4 викладові години, і разом в зимі зайняття тривали 60 годин (40 в часі двох тижнів курсу, як теж 20 у продовженні), а влітку було 70 викладових годин. В доповненні до викладів були ще звидження музеїв а міста, одна цілоденна прогулянка у підальпійські околиці, розваговий вечір, влаштований нашою молоддю із Мюнхену.

Курси були подумані так, щоб вичерпати якнайбільшу скількість різних ділянок українознавства, але при ограниченім часі можна було при поодиноких ділянках зказати тільки на основну проблематику, і в цей спосіб заохотити молодь до дальшого — вже більше самостійного — шукання.

Збільшене число учасників курсів у цьому році завдячується активній підтримці курсів Комісією Допомоги Українському Студенству (КоДУСом), який признав для незаможної молоді стипендії на дорогу, оплату такс, а декому й на утримання. Ця активність КоДУСу заслуговує на повну підтримку нашої суспільности.

На закінчення курсів відбулася роздача посвідок закінчення Курсу, при чому Керівництво курсів плянує в майбутньому так складати програму, щоб 3-4 курси творили замкнену цілість, яка могла б бути зарахована чи то як семестр, чи як повна кількість „кредитів".

Заповідають західньоевропейську конференцію на вершинах

Бонн. — Повернувшись з нарад з французьким президентом В. Жіскаром д'Естеном, західньонімецький канцлер Гельмут Шмідт висловив сподівання, що ще в цьому році відбудеться конференція голов західньоевропейських держав. В часі зустрічі з журналістами 3 вересня канцлер Шмідт не поінформував, однак, про зміст своїх розмов з французьким президентом, заперечивши тільки поголоски, що Західня Німеччина погодилася дати більшу фінансову допомогу Франції. Канцлер Шмідт мав зустріч з французьким президентом безпосередньо після того, як Німеччина погодилася дати Італії позичку на суму 2 більйони долярів, щоб допомогти Італії перебороти економічну кризу, а також погодилася гарантувати додаткову позичку для Італії Европейського Спільного Ринку. Німецькі урядові чинники інформують, що ця справа була предметом нарад в Парижі.

Чехо-Словаччина відзначала 30-річчя протинімецького повстання під знаком залежности від СССР

Банська Бистриця. — В загальному пляні відзначування 30-річчя з часу звільнення східньоевропейських країн від німецько-гітлерівської окупації на терені Словаччини відзначено 30-річчя з дня вибуху словацького національного повстання. З цього приводу у Банській Бистриці відбулися 29 серпня масові збори з участю чехо-словацьких партійних, державних та військових достойників під проводом генерального секретаря ЦК Комуністичної партії Чехо-Словаччини Г. Гусака і першого секретаря ЦК Комуністичної партії Словаччини Й. Ленарта. Цю нагоду використала Москва, щоб задемонструвати т. зв. совєтсько-чехо-словацьку дружбу". Як інформує „Правда" з 29-го серпня, Брежнєв, Підгорний та Косигін переслали привітання чехо-словацькому урядові, компартії, запевняючи про „непорушність дружби народів Совєтського Союзу і Чехо-Словаччини". На урочистості 29 серпня до Банської Бистриці виїхала спеціяльна совєтська делегація під проводом члена Політбюра ЦК КПСС маршала А. Гречка. З промовами на зборах виступали Г. Гусак та А. Гречко, про що пише „Правда" з 30 серпня. В промові Г. Гусака мала місце аж надто виразна чолобитня Брежнєву, коли він говорив, що „ми з любов'ю згадуємо, що видатний вклад у звільнення Чехо-Словаччини вніс як генерал Совєтської армії великий друг чехо-словацького народу герой ЧССР генеральний секретар ЦК КПСС Л. І. Брежнєв, якому ми пересилаємо з цього мітинґу наші сердечні привітання і щиру вдячність". Одночасно Г. Гусак від імени Чехо-Словаччини дав повну підтримку „миролюбній" політиці совєтського уряду, підкреслюючи, що, мовляв, „союз з Совєтським Союзом і іншими соціялістичними країнами дає нашим народам надійну мирну соціялістичну перспективу. У сім'ї соціялістичних країн Чехо-Словаччина вперше у своїй історії дістала справжні ґарантії своєї безпеки, недоторканости своїх границь, ґарантій щасливого і мирного життя і праці свого народу". Про ініційовану Москвою інвазію на Чехо-Словаччину і порушення її суверенности в 1968 році Г. Гусак, очевидно, й словом не згадав.

У такому ж тоні промовляв совєтський маршал А. Гречко, попереджуючи зібраних на зборах, що СССР пильно дбатиме про „непорушність" совєтсько-чехословацької дружби. „Хочу запевнити вас, дорогі товариші, — говорив він, — що комуністи Совєтського Союзу, всі совєтські люди сповнені рішучости свято берегти і скріплювати нашу непорушну дружбу".

Президент Форд хоче обопартійної економічної політики

Вашинґтон. — Відходячи від практики попередніх президентів ЗСА, президент Джералд Форд хоче, щоб економічна політика країни була обопартійною, подібно як є закордонна політика. Це він виявив своїми закликами до виборців голосувати за кандидатами до Конгресу, не зважаючи на партійну приналежність, які хочуть зменшити видатки федерального уряду. Президент також обіцяв співпрацювати з контрольованим демократами Конгресом відносно редукцій в державному бюджеті. Крім того, президент засягає порад щодо економічних проблем в експертів, які належать до Демократичної партії, а не тільки від республіканців. У вершинній економічній конференції, яка має відбутися цього місяця, братимуть участь чільні законодавці обох головних американських партій. Така економічна обопартійна політика президента Форда трохи здивувала і насторожила лідерів Демократичної партії, бо деякі з них думають, що якщо економічна політика теперішнього уряду провалиться, то президент Форд старатиметься звалити вину також і на демократів. Голова Крайового Комітету Демократичної партії Роберт Стравс заявив кореспондентам, що його партія піддержуватиме Президента, коли буде переконана, що він поступає правильно в ділянці економіки, а противитиметься, коли думатиме, що політика Білого Дому неправильна.

Президент Форд відложив рішення відносно амнестії для дезертирів

Вашинґтон. — Пресовий Секретар Білого Дому Джералд терГорст поінформував кореспондентів, що президент Джералд Форд відложив до наступного тижня своє рішення відносно надання обмеженої амнестії для дезертирів і тих юнаків, які втекли за кордон, замість зголоситися до військової служби під час В'єтнамської війни, бо хоче засягнути додаткових інформацій від секретаря оборони Джеймса Шлесінджера та генерального прокуратора Віллляма Саксбі. ТерГорст сказав, що Президент оприлюднить своє остаточне рішення правдоподібно в понеділок, або вівторок. Як відомо, Шлесінджер і Саксбі минулої суботи, 31-го серпня, передали Президентові спільний звіт в справі можливостей надання такої обмеженої амнестії, в якому рекомендували, щоб після розгляду справи кожного дезертира та втікача, даний юнак заявив про свою льояльність до ЗСА та протягом 18-ох місяців працював на публічних роботах, за що одержував би дуже незначну грошову винагороду. Думають, що президент Форд запропонує деякі зміни й тому відложив своє рішення аж до наступного тижня. У вівторок, 3-го вересня, президент Форд відбув наради з Полом Рібнером, крайовим комендантом Жидівських Воєнних Ветеранів, та з Джеймсом Ваґонселлером, крайовим комендантом Американського Леґіону, які заявили кореспондентам, що погоджуються з пропозиціями Президента відносно надання обмеженої амнестії, якщо справа кожного дезертира та втікача буде розглянена окремо, але ніяк не можуть погодитися на надання загальної амнестії, тобто амнестії необмеженої жадними умовами.

Західня Німеччина має надпродукцію фахівців

Мюнхен. — Популярний журнал „Шпіґель" інформує, що в Західній Німеччині помічається надпродукція фахівців різних галузей, як також умових робітників. Згідно з опитами мюнхенського інституту громадської думки „Інфратест" тільки 75 відсотків молодих фахівців можуть, після закінчення студій, одержати працю. Інших 25 відсотків змушені довго розшукувати за роботою, а деякі, розчарувавшись, виїжджають у пошуках за роботою до сусідніх країн Европи, а навіть до Південної Америки. „Шпіґель" відмічує, що у ФРН швидкими темпами зростає безробіття серед інтеліґентної верстви населення. В Мюнхені, наприклад, кожного місяця реєструється більше як 1.000 спеціялістів в соціяльному уряді як безробітні. Особливо тяжко знаходити працю філологам, соціологам, юристам, журналістам і спорідненим до цього фаху людям. За офіційними даними, кількість безробітних інтелеґентів з вересня минулого року до травня цього року зросла майже на 30 відсотків. На інших працях — у фабриках, при будові доріг і будинків та у сільському господарстві все ще затруднені т.зв. „наймлені робітники", які приїхали до Західньої Німеччини переважно з Греції, Італії, Трієсту, Югославії і інших країн.

Мехіко закликає ЗСА змінити політику відносно Куби

Вашинґтон. — Мехіканський міністер закордонних справ Емілійо Рабаса в четвер, 29-го серпня, звернувся до президента Форда та державного секретаря Генрі Кіссінджера, щоб ЗСА підтримали старання деяких південноамериканських держав знести дипломатичні та торговельні санкції, проголосовані проти Куби Організацією Американських Держав у 1964-му році. Це звернення мехіканського міністра закордонних справ наступило день після заяви президента Форда, що майбутня політика ЗСА відносно Куби залежатиме від рішень О.А.Д. Міністер Рабаса, розмовляючи з кореспондентами після зустрічі з секретарем Кіссінджером, заявив, що Кіссінджер сказав йому, що американський уряд ще тепер не може займати становища в цій справі, а мусить її точно перевірити. Натомість міністер Рабоса хоче, щоб Америка вже тепер погодилася на спеціяльну нараду Організації Американських Держав, яка мала б відбутися наступного місяця та під час якої мало б бути обговорене питання, чи зліквідувати ці санкції проти Куби.

У Великобританії відбудуться нові вибори до парляменту

Лондон. — Згідно з пляном прем'єр-міністра Гаролда Вілсона, у Великобританії відбудуться вже в жовтні цього року нові вибори до парляменту. З заявою в цій справі виступив британський прем'єр-міністер на річній конференції британських проспілок у Брайтон, з'ясовуючи одночасно у своїй промові на цій конференції виборчу плятформу Лейбористської партії. За своїм змістом промова Г. Вілсона віддзеркалювала важке економічне положення Великобританії. Г. Вілсон не виступив з ніякою обіцянкою скорої розв'язки труднощів, що їх на сучасному етапі переживає уся країна, а заповів важкі роки перед населенням Великобританії, в яких конечна є повна консолідація національних сил і жертвенности з боку усіх сеґментів населення. В такій ситуації, говорив Г. Вілсон, країна потребує сильного уряду і тому він заапелював до виборців дати у найближчих виборах його партії мандат ефективно діяти по лінії поправи ситуації. Як відомо, вибори в лютому цього року принесли Лейбористській партії перемогу, але не дали потрібної більшости в парляменті.

Конференція профспілок схвалила запропонований урядом т.зв. „соціяльний контракт", у висліді якого робітничі профспілки не будуть змагатися за підвищку заробітних платень в заміну за заповіджені далекойдучі соціяльні та економічні реформи. Ці реформи Лейбористська партія зможе перевести щойно тоді, коли матиме більшість у парляменті.

Під час Свята Праці було менше випадків на шляхах

Вашинґтон. — Крайова Рада для справ безпеки повідомила, що протягом останнього 3-денного Свята Праці число смертних випадків, спричинених автомобілевими катастрофами, зменшилося на 8 відсотків в порівнянні зі Святом Праці 1973-го року. Цього року згинуло 516 осіб. Це найнижче число за останніх 12 років, тобто від 1962-го року, коли під час цього 3-денного вікенду згинуло на шляхах Америки 501 особа. Роналд Куйкендалл, речник Ради для справ безпеки, заявив, що головною причиною зменшення випадків правдоподібно є те, що на шляхах ЗСА встановлено максимальну швидкість 55 миль на годину. Крім того, цього Свята Праці менше число людей вибиралося в далекі подорожі, ніж минулого року.

ЩОБИ БУЛО ЩЕ ЯСНІШЕ!

(Закінчення зі стор. 2-ої)

всі українські громадяни і члени громадських організацій, що підтримують ДЦ УНР.

2. Не приміненo постанови, прийнятої Шостою Сесією, щодо другої частини громадського сектора, членів якого покликує Президент на внесок Президії УНРади, згідно Сесії УНРади. Цю частину статті про громадський сектор УНРади унеаважнено цілком ухвалою УП Сесії УНРади.

3. Зігноровано пропозицію зняти паритетну систему заступництва в УНРаді, замінивши її заступництвом політичних середовищ за ключем їх наявної сили і вкладу в суспільно-політичну працю.

4. Не покликано до життя ресорту для крайових справ, а, як раніше згадано, тимчасову Комісію для дослідів крайових процесів розв'язано.

5. Не поширено консолідації, а, навпаки, усунено чи позбавлено прав членства в УНРаді три політичні групи, з яких дві були співучасниками реорганізації ДЦ УНР та співосновниками УНРади.

6. Включено в Тимчасовий Закон постанову про прерогативи Президента, яку ще поширено, чим обмежено прерогативи Президії УНРади та спаралізовано ініціятиву Виконного Органу УНРади.

Помер генерал Крейтон Абрамс, шеф штабу Армії

Вашингтон. — У середу, 4-го вересня, тут помер на 59-му році життя на недугу рака генерал Крейтон В. Абрамс, шеф штабу Армії. На пості шефа штабу Армії генерал Абрамс служив від 1972-го року, а раніше, тобто від червня 1968-го був головнокомандувачем американських збройних сил в Південному В'єтнамі, перебираючи цей пост від генерала Вілліяма Вестморленда. Під час його служби у В'єтнамі генерал Абрамс спочатку продовжував війну проти північнов'єтнамських аґресорів, а після паризького перемир'я наглядав над ступневим роз'єднанням збройних сил.

Крейтон Абрамс ще під час Другої світової війни вславився як командир танкового з'єднання. Леґендарний генерал Джордж Паттон назвав Абрамса „найкращим танковим командиром в цілій Армії".

На пост шефа штабу Армії буде правдоподібно призначений генерал Фред Веянд, дотеперішній заступник шефа штабу.

Батц заповів обмеження закордонної допомоги в харчових продуктах

Вашингтон. — Секретар сільського господарства Ерл Батц, який очолюватиме делеґацію ЗСА на конференцію Об'єднаних Націй в справі прохарчування, яка відбуватиметься в Римі цього листопада, в середу, 4-го вересня, заявив, що з огляду на поганий врожай в ЗСА, Америка не зможе збільшити закордонну допомогу в харчах для бідніших країн. Він сказав, що ЗСА зобов'язалися не допустити до того, щоб хтонебудь в світі помер з голоду та що Америка цю обіцянку додержить, але підкреслив, що американський народ не може тепер збільшити закордонної допомоги в харчах і „не може годувати цілого світу". Батц закликав економічно недорозвинені країни збільшити власну продукцію харчових продуктів.